

www.beccaria.de

STANDARDY BECCARIA
dla zapewnienia jakości projektów prewencji kryminalnej

Stan: 31. październik 2005r.

Strona wewnętrzna

Wydawca:

Landespräventionsrat Niedersachsen (Rada Prewencyjna Landu Dolna Saksonia)

Niedersächsisches Justizministerium (Ministerstwo Sprawiedliwości Dolnej Saksonii)

Am Waterlooplatz 5 A

30169 Hannover

www.beccaria.de

beccaria@mj.niedersachsen.de

Wstęp

Kryteria jakościowe dotyczące planowania, realizacji i oceny projektów prewencji kryminalnej praktycznie jeszcze nie istnieją. Zarówno na forum narodowym jak i europejskim fachowa wymiana informacji na ten złożony temat jest wciąż w powijakach.

Standardy służące za kryterium do kontroli planowania i realizacji projektów są pierwszym krokiem na drodze do sprawdzania efektywności projektów prewencji kryminalnej oraz do lepszej orientacji na jakość.

Niniejsze standardy Beccaria zostały opracowane w ramach „Projektu Beccaria: Zarządzanie jakością w prewencji kryminalnej”. Projekt ten jest wspierany przez program Komisji Europejskiej AGIS.

Standardy Beccaria rozumiane są jako polecenie wzmocnionej orientacji na jakość pracy prewencyjnej. Stanowią one pierwszy projekt dyskusji i w jak najszerszej debacie powinny zostać ulepszone i rozbudowane.

Wskazówki pomocnicze (7 kroków) konkretnego zastosowania standardów Beccaria można bezpłatnie ściągnąć ze strony www.beccaria.de.

¹ Opracowali: Volkhard Schindler, Jörg Bäsmann, Anja Meyer, Erich Marks, Ruth Linssen.

Standardy Beccaria dla zapewnienia jakości projektów prewencji kryminalnej

Standardy Beccaria obejmują zalecenia i wymagania dla jakości planowania, realizacji i oceny programów² i projektów z zakresu prewencji kryminalnej. Odnoszą się przy tym do poniższych głównych kroków roboczych projektu:

1. Opis problemu
2. Analiza warunków powstawania problemu
3. Ustalenie celów prewencyjnych, celów projektowych i grup docelowych
4. Ustalenie środków stosowanych dla osiągnięcia celów
5. Koncepcja i realizacja projektu
6. Kontrola realizacji projektu i osiągniętych celów (ewaluacja)
7. Wnioski końcowe i dokumentacja.

Standardy Beccaria wskazują twórcą, uczestnikom i innym odpowiedzialnym kierunek dla zapewnienia jakości ich działań w zakresie prewencji kryminalnej. Mają one zagwarantować, żeby

- a. planowanie, realizacja i kontrola projektów prewencji kryminalnej kierowały się kryteriami jakościowymi podanymi w nauce i literaturze.
- b. projekty były przygotowywane w taki sposób, aby istniała zasadnicza możliwość ich rozbudowywania.
- c. eksperci naukowcy, rzeczoznawcy, zlecniodawcy i sponsorzy (w przypadku wniosków projektowych) dysponowali fachową podstawą dla przeprowadzenia oceny celowości i jakości projektów.

Standardy Beccaria opisują całościowy program wymogów dla zapewnienia jakości. Wystarczającą gwarancją jakości projektu można jedynie uzyskać stosując pełny program. Pojedyncze wymogi są zawsze oparte jeden na drugim. Dlatego też punktowe wybieranie lub nieprzestrzeganie pojedynczych kroków wśród standardów Beccaria oznaczałoby kwestionowanie poziomu jakości całego programu.

W standardach Beccaria należy uwzględnić względnie wykonać poniższe punkty krok po kroku:

² Poniżej mowa będzie wyłącznie o projektach, mimo iż wliczane są w nie również programy.

1. Standard Beccaria: Opis problemu

- 1.1 Istniejący problem (jako stan obecny) został rozpoznany i precyzyjnie opisany. Zostało przy tym przedstawione,
- na czym problem dokładnie polega, jakie przybiera formy, o jakie typowe sfery przestępczości chodzi.
 - dokładnie na jakim ustalonym, przestrzennie odgraniczonym obszarze problem ten występuje i w jakim stopniu.
 - kogo problem ten bezpośrednio lub pośrednio dotyczy (opis np. według wieku, płci, cech społecznych, pochodzenia).
 - jakie bezpośrednie i pośrednie następstwa ma ten problem.
 - jak długo problem ten już istnieje i czy się zmienił (szczególnie w ostatnim czasie) (np. zaostrzył, szczególne przyczyny).
 - czy w jakimś konkretnym miejscu pracowano już nad rozwiązaniem tego problemu. Kto obecnie nad nim pracuje lub kto w przyszłości powinien nad nim pracować (np. pomoc dla młodzieży, nauczyciele, policja, prokuratura)? Jakie założenia (środki) dla rozwiązania problemu zostały obrane i jakie sukcesy lub niepowodzenia można przy tym rozpoznać.
- 1.2 Udokumentowane jest, kto wyszedł z inicjatywą tego projektu względnie jaka jest przyczyna rozpoczęcia tego projektu (np. skargi obywateli, wskazówki urzędu do spraw młodzieży lub policji).
- 1.3 Istnieje uzasadniona, zasadnicza potrzeba podjęcia działań dla rozwiązania danego problemu.

2. Standard Beccaria: Analiza warunków powstawania problemu

- 2.1 Przy wyjaśnianiu stwierdzonego problemu porównuje się właściwe wyniki badań teoretycznych względnie naukowych oraz uwzględnia rozpoznania empiryczne.
- 2.2 Wielkości wpływów na występowanie problemu uznane za istotne – należą do nich zarówno czynniki ryzyka³ jak i czynniki ochronne⁴ – zostały przemyślane i określone.

³ Czynniki ryzyka - są to obciążenia, które mogą negatywnie wpływać na zachowanie, przykładowo zaniedbywanie dzieci, kontakt młodocianych z grupami przestępczymi o tym samym wieku, zaniedbywanie dzielnic miasta.

⁴ Czynniki ochronne mogą utrudniać lub uniemożliwiać popełnianie czynów karalnych. Należą do nich np. stabilne więzy emocjonalne młodocianych z ich rodzicami, instalowanie systemów alarmowych w samochodach osobowych, dobra widoczność optyczna i oświetlenie miejsc publicznych, które uznane są za strefy strachu.

3. Standard Beccaria: Ustalanie celów prewencyjnych, celów projektu i grup docelowych

Przy ustalaniu celów należy zasadniczo rozróżniać cele prewencyjne od celów projektowych. Każdy projekt musi zawsze jednoznacznie oraz precyzyjnie określić swoje cele prewencyjne i cele projektowe.

Cele prewencyjne (niektórzy nazywają je również celami nadrzędnymi, celami globalnymi i celami ogólnymi) skierowane są zawsze na faktyczną intencję prewencyjną projektu. Polega ona na (obiektywnym) powstrzymaniu przestępczości (zapobieganiu i / lub zmniejszeniu liczby czynów karalnych) lub na zwiększeniu subiektywnego bezpieczeństwa (wzmocnieniu poczucia bezpieczeństwa względnie zmniejszenia strachu przed przestępczością). Celem prewencyjnym projektu mogłaby przykładowo być redukcja przestępstw związanych z uszkodzeniem ciała wśród młodzieży na obszarze szkolnym miasta A o 30 %.

W przeciwieństwie do nich **celami projektowymi** są bezpośrednie cele, do których projekt dąży. W projekcie, którego celem prewencyjnym jest redukcja przestępstw związanych z uszkodzeniem ciała wśród młodzieży na obszarze szkolnym, celami projektowymi mogą być: poprawa ogólnego klimatu w szkole, wzmocnienie kompetencji społecznych młodocianych szczególnie przy rozstrzyganiu konfliktów, wzmożenie kontroli socjalnej na obszarze szkolnym.

Cele projektowe muszą być teoretycznie powiązane z celami prewencyjnymi: Musi się dać w sposób przekonujący przedstawić, że poprzez osiągnięcie jednego z celów projektowych jednocześnie dąży się do osiągnięcia kryjącego się za nim celu prewencyjnego.

Tak więc, poprzez odwoływanie się do teorii kryminologicznych względnie założeń mających swoją podstawę w teorii lub za pomocą wyników badań empirycznych należy przedstawić, że – pozostając przy przykładzie – każdy z celów projektowych „poprawa ogólnego klimatu w szkole”, „wzmocnienie kompetencji społecznych młodocianych szczególnie przy rozstrzyganiu konfliktów” i „wzmożenie kontroli socjalnej na obszarze szkolnym” stanowią właściwe założenie prewencyjne, dla osiągnięcia celu prewencyjnego jakim jest „redukcja przestępstw związanych z uszkodzeniem ciała wśród młodocianych na obszarze szkolnym”.

- 3.1 Cele prewencyjne zostały określone. Wynikają one z opisu problemu, są precyzyjnie sformułowane, wymierne i opisują sytuację pożądaną.
- 3.2 Ustalono, do których grup docelowych odnosi się osiągnięcie celów prewencyjnych.
- 3.3 Wyznaczono wskaźniki (liczby znamionowe), za pomocą których możliwe jest sprawdzenie, czy i w jakim zakresie cele prewencyjne są osiągane.
- 3.4 Wybierane są takie strategie lub założenia prewencyjne, które są adekwatne, aby osiągnąć wyznaczone cele prewencyjne. Wybór strategii lub założeń prewencyjnych jest logicznie uzasadniony. Uwzględniono w nim rozpoznania literatury jak

i doświadczenia praktyczne. Na podstawie wybranych strategii i założeń prewencyjnych zostały konkretnie określone cele projektowe⁵.

- 3.5 Ustalono, których grup docelowych osiągnięcie celów projektowych dotyczy. Grupy docelowe są precyzyjnie określone (np. pod względem wieku lub cech społecznych).
- 3.6 Ustalono, w jakim przedziale czasowym względnie do kiedy (nakład czasowy) cele projektowe, do których się dąży, mają zostać osiągnięte.

⁵ Grupy docelowe dla celów projektowych niekoniecznie muszą być identyczne z grupami docelowymi celów prewencyjnych. Tak więc, w podanym przykładzie cel projektowy „poprawa ogólnego klimatu w szkole” skierowany jest do nauczycieli (względnie dyrekcji szkoły), natomiast cel prewencyjny do młodocianych.

4. Standard Beccaria: Ustalanie środków stosowanych dla osiągnięcia celu

- 4.1 Utworzono i uzasadniono odpowiednie środki dla osiągnięcia celów projektowych.
- 4.2 Stwierdzono, że środki te są adekwatne, aby osiągnąć cele projektowe dla ustalonych grup docelowych (m.in. należy zagwarantować to poprzez włączenie / partycypację grupy docelowej).
- 4.3 W logiczny sposób przedstawiono dostępność zasobów czasowych, personalnych, fachowych, finansowych i rzeczowych koniecznych dla przeprowadzenia tychże środków.
- 4.4 Wyznaczono wskaźniki (liczby znamionowe), za pomocą których możliwe jest sprawdzenie, czy i w jakim zakresie cele projektowe są osiąmane.
- 4.5 Wyznaczono wskaźniki (liczby znamionowe), za pomocą których możliwe jest sprawdzenie, czy i w jakim stopniu możliwe było dotarcie do grup docelowych.

5. Standard Beccaria: Koncepcja i realizacja projektu

- 5.1 Koncepcja projektu jest pisemnie udokumentowana. Obejmuje ona wszystkie istotne przemyślenia i plany, które są konieczne do uzasadnienia, ustalenia, rozplanowania, realizacji i oceny projektu.
- 5.2 Wyjaśnione są możliwości współpracy (z organizacjami partnerskimi) oraz synergii. Połączenia te mają celowe, wytrzymałe i korzystne założenia.
- 5.3 Ułożono plan zasobów, który dokumentuje, jakie zasoby czasowe, personalne, fachowe, finansowe i rzeczowe będą prawdopodobnie potrzebne dla zastosowania środków.
- 5.4 Ustalono czasokres trwania projektu.
- 5.5 Koncepcja projektu została zaopiniowana względnie sprawdzona przez fachowca względnie grupę fachowców nie zaangażowanych w projekt (zewnętrzna lub przynależąca do własnej organizacji).
- 5.6 Stosunek pomiędzy nakładami projektowymi, które wynikają z planu projektu, a oczekiwanymi wynikami i efektami (względnie celami projektowymi, do których się dąży) został przez osoby uczestniczące w projekcie i / lub fachowca względnie grupę fachowców nie zaangażowanych w projekt sprawdzony i uznany za korzystny względnie uzasadniony. Sprawdzono możliwe alternatywy do zaplanowanego projektu.
- 5.7 Wyznaczono zakresy odpowiedzialności dla poszczególnych środków. Ustalenia pomiędzy uczestnikami (zleceniodawcą, planującym projekt, ewentualnie grupami docelowymi, partnerami koordynującymi) są pisemnie udokumentowane.
- 5.8 Ułożono plan działań dla projektu ze szczegółowym opisem pojedynczych kroków roboczych, odpowiedzialnymi za nie osobami i każdorazowo z przewidywanym przebiegiem czasowym.
- 5.9 Zarówno kontrola realizacji projektu (ewaluacja procesu) jak i – o ile przewidziano – kontrola efektów projektu (ewaluacja efektu) są od samego początku uwzględniane przy planowaniu projektu.
 - Należy przeprowadzić ewaluację procesu. W tym celu stworzono koncepcję dla sprawdzenia realizacji projektu oraz dotarcia do grup docelowych i uwzględniono ją w koncepcji projektu.
 - Ustalono i uzasadniono, czy cele projektowe i cele prewencyjne projektu mają zostać sprawdzone pod względem stopnia realizacji (ewaluacji efektu). Na wypadek przeprowadzenia ewaluacji sporządzono plan kontrolny i uwzględniono przedsięwzięcie ewaluacyjne w koncepcji projektu.
 - Ustalono i uzasadniono, czy przewidziana została ewaluacja osobista i / lub ewaluacja obca. Na wypadek ewaluacji osobistej sprawdzono konieczność doradztwa fachowo-metodycznego z zewnątrz.

- 5.10 Przebieg i realizacja projektu są od początku dokumentowane, wszystkie kroki realizacji projektu, jak i odchylenia w stosunku do pierwotnego planu są zapisane i uzasadnione.
- 5.11 Struktura projektu dopasowana jest do zmiennych okoliczności. W przypadku wystąpienia deficytów ustalane i przeprowadzane są środki naprawcze.

6. Standard Beccaria: Kontrola realizacji projektu i osiągniętych celów (ewaluacja)

- 6.1 Określono zakres, w którym możliwe było dotarcie do grup docelowych (procent, liczba). Udokumentowano, z czego wynika stopień, w którym udało względnie nie udało się dotrzeć do grup docelowych.
- 6.2 Stwierdzono, jakie zmiany nastąpiły i w jakim stopniu: W jakim stopniu sytuacja zmieniła się w kierunku celów prewencyjnych, do których dążono (porównanie pomiędzy sytuacją obecną a sytuacją pożądaną)? W jakim stopniu sytuacja zmieniła się w kierunku celów projektowych, do których dążono (porównanie pomiędzy sytuacją obecną a sytuacją pożądaną)?
- 6.3 Stwierdzono i udokumentowano, czy i w jakim stopniu zmiany te prowadzą się do zastosowanych środków: Z czego wynika osiągnięcie względnie nie osiągnięcie celów prewencyjnych? Z czego wynika osiągnięcie względnie nie osiągnięcie celów projektowych?
- 6.4 Stwierdzono, czy nastąpiły nieplanowane skutki uboczne - jeśli tak, to jakie i w jakim zakresie?

7. Standard Beccaria: Wnioski końcowe i dokumentacja projektu

7.1 Na zakończenie projektu odbywa się dokładne podsumowanie projektu. Sortuje się przy tym centralne rozpoznania uzyskane w projekcie, wyciąga wnioski, sporządza raport końcowy, a dokumentację projektową względnie wyniki projektu podaje się do ogólnej wiadomości dziedziny.

7.2 Zbiera i sortuje się centralne rozpoznania projektu:

- W jakim stopniu osiągnięto wyznaczone cele (cele projektowe, cele prewencyjne)?
- Co oznaczają te wyniki dla projektu?
- Z czego wynika osiągnięcie względnie nie osiągnięcie celów?
- Jakie trudności wystąpiły przy planowaniu i realizacji, jakie pozytywne i negatywne doświadczenia zostały zdobyte?
- Jakie inne centralne rozpoznania udało się zdobyć?

7.3 Wyciąga się wnioski ze zdobytych doświadczeń, wyników i rozpoznań projektu:

- Czy obrane założenie sprawdziło się? Czy założenie to można rozbudować?
- Jakie wynikają z tego propozycje poprawienia, zalecenia działań lub możliwości rozwiązań dla rozpoznanych słabych punktów?
- Czy istnieją pewne kwestie, które powinny stać się a.) przedmiotem przyszłych projektów oraz b.) przedmiotem ewaluacji w przyszłych projektach?
- Którzy partnerzy (w projekcie) lub inne instytucje mogą szczególnie skorzystać na uzyskanych wynikach?
- Czy zdobyte rozpoznania wpływają na dopasowanie względnie modyfikację bieżącego projektu lub na rozbudowę ewentualnej kontynuacji projektu?
- W jaki sposób można zagwarantować utrwalenie projektu po jego zakończeniu (np. poprzez integrację z istniejącymi oferowanymi strukturami)?
- Czy możliwe jest przeniesienie tego projektu na inne grupy docelowe i warunki innego środowiska socjalnego?

7.4 Sporządzono końcowy raport projektu. Przedstawiono w nim:

- koncepcję projektu
- realizację projektu
- wyniki projektu
- wyniki ewaluacji

- plan ewaluacji z opisem ewentualnych losowo wybranych prób i wielkości oraz wskaźników względnie kryteriów dla sprawdzenia stopnia osiągnięcia celów projektowych
- wnioski końcowe.

7.5 Dokumentacja projektowa dostępna jest dla innych. Wyniki projektu są rozpowszechniane.

- Dokumentacja projektu (przynajmniej jej skrócone wydanie) umieszczana jest w bazie danych (przykładowo PräVIS⁶).

⁶ *Przypis tłumacza:* PräVIS – Präventionsinformationssystem: Niemiecki system informacyjny dotyczący prewencji kryminalnej

Grzbiet

Dzięki finansowemu wsparciu programu Komisji Europejskiej AGIS
– Generalnej Dyrekcji Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

